

Sotsiaalkaitseministri ning tervise- ja tööministri 14. novembri 2014. a käskkirja nr 207 „Töövõime süsteemi toetatavate tegevuste kinnitamine“ muutmise käskkirja seletuskiri

I. Sissejuhatus

Eelnõuga tehakse muudatused sotsiaalkaitseministri ning tervise- ja tööministri 14. novembri 2014. a käskkirjaga nr 207 kinnitatud toetuse andmise tingimustes „Töövõime süsteemi toetatavad tegevused“ (edaspidi TAT) ning kinnitatakse need uues sõnastuses.

Eelnõu koostasid Sotsiaalministeeriumi strateegia ja eelarve osakonna struktuurivahendite juht Merlin Tatrik (tel 626 9184, merlin.tatrik@sm.ee) ja peaspetsialist Jüri Lössenko (tel 626 9186, juri.lossenko@sm.ee) ning tööhõive osakonna peaspetsialist Tiina Vinkel (tel 626 9804, tiina.vinkel@sm.ee). Eelnõu õigusliku analüüsi teostas õigus- ja personaliosakonna õigusnõunik Lily Mals (tel 6269 333, lily.mals@sm.ee).

Meetme tegevuste 3.1.2 ja 3.1.3 eelarve on kokku 11 440 000 eurot, sh Euroopa Sotsiaalfondi (edaspidi ESF) toetus 9 724 000 eurot. Tegevusi viiakse ellu TAT-de alusel ja avatud taotlusvoorus. Avatud taotlusvooru eelarve on 1 200 000 eurot, sh ESF toetus 1 020 000 eurot.

Käesoleva TAT eelarve on 6 520 000 eurot (ESF toetus 5 542 000), sh meetme tegevuse 3.1.2 eelarve on 2 480 000 (ESF toetus 2 108 000) ja meetme tegevuse 3.1.3 eelarve on 4 040 000 (ESF toetus 3 434 000).

Seletuskiri kirjeldab ainult lisanduvaid uusi muudatusi, võrreldes sotsiaalkaitseministri ning tervise- ja tööministri 14. novembri 2014. a käskkirjaga nr 207 kehtestatud TAT-ga, mida muudeti viimati 4. aprillil 2016.

II. TAT muudatuste sisu

Alates 01.01.2017 on TAT-i alategevuse 2.1.2 „Töövõime reformi toetav institutsioonidevaheline koostöö ja andmevahetus- ning andmelahendussüsteemide loomine ja arendamine“ partneriks senise Eesti E-tervise Sihtasutus asemel Tervise- ja Heaolu Infosüsteemide Keskus (edaspidi TEHIK). TEHIK asutati Sotsiaalministeeriumi poolt ministeeriumi e-valdkonna ja Eesti E-tervise SA rollide liitmiseks. TEHIK lisatakse partnerina ka alategevuse 2.2.2 „Infotehnoloogiliste lahenduste väljatöötamine ja arendamine“ elluviijate hulka. Iga alategevuse juures täpsustatakse partneri kaasamine vastavalt tegevuste sisulisele elluviimisele, mis fikseeritakse aasta lõikes TAT tegevuste detailses kirjelduses (vorm A) ning sellele vastavas finantsplaanis ja eelarves kulukohtade lõikes (vorm B).

2017. aastal lisatakse TAT tegevuse 2.1.1 „Töövõime hindamise põhimõtete väljatöötamine ja rakendamine“ partneriks MTÜ Eesti Puuetega Inimeste Koda (edaspidi EPIKoda). EPIKoja roll partnerina on pakkuda töövõime hindamist taotlevale isikule ja/või tema esindajale konsultatsiooniteenust töövõime hindamisega seotud küsimustes ning abi võimalike probleemkohtade selgitamisel. Konsultatsiooniteenuse eesmärk on abistada inimest töövõime hindamise ja puude raskusastme tuvastamisel tekkinud küsimustele vastamisel, tutvustades hinnatava õigusi ja kohustusi, hindamisprotsessi eesmarke ja toiminguid ning hindamisjärgselt selgitades tehtud otsuseid. Vajadusel abistatakse inimest vaiete koostamisel ja esitamisel. Konsultatsiooniteenuse sihtrühmaks on inimesed, sealhulgas nende esindajad, kes kavatsevad taotleda töövõime hindamist ja/või inimesed, kelle töövõime on hinnatud ning kes vajavad abi otsuse selgitamisel.

Antud tegevuse ning partneri lisamise vajadus on tingitud asjaolust, et uuele töövõime hindamissüsteemile üleminekul oleks töövõime hindamist taotlevale isikule ja/või tema esindajale täiendavalt tagatud töövõimehindajast eraldiseisev ja sõltumatu konsultatsioonivõimalus, kus taotlejale tutvustatakse uue süsteemiga seotud muudatusi, hindamisprotsessi, sh selgitades tema õigusi ja kohustusi ning tehtud otsuseid. Vajadust konsultatsiooniteenuse järele näitab ka kasvanud vaiete maht, kus 2017. a. esimeses kvartalis esitati Töötukassale kokku 425 vaiet.

Konsultatsiooniteenuse osutajaks on EPIKoda. EPIKoda on puuetega inimesi ja kroonilisi haigeid (sh isikuid, kellel on tuvastatud osaline või puuduv töövõime) esindav sõltumatu üleriigiline koostööning koordinatsiooniroorgan. EPIKoja eesmärk on parandada antud sihtgrupi toimetulekut, elukvaliteeti, ühiskonnaellu kaasatust, sealhulgas toetades eneseteostuse tõstmist läbi huvikaitse ja koostöö. EPIKoda koondab Eestis 48 liikmesorganisatsiooni, ühendades 16 piirkondlikku puuetega inimeste koda ning 32 erinevat puudespetsiifilist ühendust. EPIKoda loob üle-eestilise liikmete võrgustiku ning juba toimivate teavituskanalite kaudu head eeldused abivajajate teavitamiseks ning konsultatsiooniteenuse pakkumiseks. Konsultatsiooniteenust osutatakse e-kanalite kaudu (e-kirjad, veebipöördumised), telefoni teel ning vajadusel EPIKoja kontaktkohtade külastuste kaudu. Samuti on EPIKoja ruumides tagatud sihtgrupile füüsiline ligipääsetavus. EPIKoja esindajad on hästi informeeritud sihtrühma eripäradest, mistõttu on abistamisel võimalik nende erivajadusega parimal viisil arvestada. EPIKoja esindajad on olnud kaasatud uue töövõime süsteemi väljatöötamisse, mistõttu on neil head teadmised uuest töövõime hindamise süsteemist ning hindamise protsessist ja alustest. Seega on võimalik EPIKoja abil pakkuda konsultatsiooniteenust, mis katab nii hindamise protseduuri, metoodikat kui ka tulemusi.

Hasartmängumaksu Nõukogu kaudu on EPIKoda saanud 2017. aastaks toetust puuetega inimeste organisatsioonide võrgustiku tegevuste ning enda tegevusprogrammi (sh halduskulud) toetuseks. SA EPI Fond nõukogu 27.12.2016 otsusega nr. 2016/06 Lisa 1 on sätestatud toetuse kasutamise põhimõtted, mille punkti 5.1 kohaselt peavad tegevusprogrammide ja projektide taotlused vastama Vabariigi Valitsuse 15.04.2010 määrusele nr 53 (Hasartmängumaksu laekumistest toetuste taotlemise, andmise, kasutamise ning tagasinõudmise tingimused ja kord) ning Sotsiaalministeeriumi projektitaotluste hindamise põhimõtetele. Viimases sisalduvate suuniste alusel ei soovitata anda toetust juhul, kui samale tegevusele on võimalik taotleda toetust riigieelarves ettenähtud vahenditest, struktuuroetustest või muudest rahastusfondidest ja allikatest, minimeerides riski tegevuste võimalikuks dubleerimiseks.

EPIKoja pakutatavat teenust ei saa käsitleda kui haldusorgani ülesande delegeerimist kolmandale isikule, kuna see ei ole olemuslikult haldusorgani selgitamiskohustus ning on laiem ja teistsuguse iseloomuga. Kui haldusorgani selgitamiskohustus keskendub vaid konkreetsele menetlusele, siis EPIKoda aga isikule personaalselt ja tema vajadustele seoses erinevate menetlustega. Lisaks ei pruugi EPIKotta pöörduva isiku näol tegemist olla menetlusosalise või taotlemise esitamist kaaluva isikuga. Tõsiasi, et EPIKoda hakkab nõustama, ei tähenda, et haldusorgan enam seda tegema ei peaks või et selle roll või vastutus kuidagi väheneks. Nõustamised ei välista üksteist, ülesannet ei delegeerita. Tegemist on paralleeltegevustega, mis võivad olla erinevad või osaliselt kattuvad. Lisaks võib teatud juhtudel EPIKoda olla vaja omakorda suhtluseks haldusorganiga, sest seegi on keeruline, kuna haldusmenetluse seadus seab piirid haldusorgani selgitamiskohustusele ja isik ei pruugi kõike soovitud sealt teada saada.

EPIKoja poolt teostatav konsultatsiooniteenus on planeeritud jätkutegevusena kuni aastani 2020, millest 2017. aastal planeeritav kulu on hinnanguliselt 20 000 eurot ning igal järgneval aastal 40 000 eurot. Konsultatsiooniteenust pakutakse perioodil, mil töövõimekaoga inimesed sisenevad uude töövõime hindamise süsteemi.

TAT-i punktides 7.5.1–7.5.2, 7.5.6 ja 7.5.8 muudetakse sõnastust seoses e-toetuse keskkonna funktsioonide täienemisega seirearuannete esitamisel.

TAT-i muudatusi rakendatakse tagasiulatuvalt alates 1. jaanuarist 2017. a. seoses TEHIK asumisega TAT-i partneriks sellest kuupäevast alates.

III. TAT vastavus Euroopa Liidu õigusaktidele

Eelnõu on vastavuses Euroopa Liidu õigusega.

Eelnõu koostamisel on arvestatud järgmiste Euroopa Liidu õigusaktidega:

- 1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1303/2013, 17. detsember 2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006;
- 2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1304/2013, 17. detsembri 2013, mis käsitleb Euroopa Sotsiaalfondi ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1081/2006.

IV. TAT muudatuste mõjud

TAT muudatused ning täpsustused on suunatud suurema tulemuslikkuse saavutamiseks tegevuste eesmärgipärasel elluviimisel.

Partneri TEHIK lisamine on tehniline täpsustus.

Konsultatsiooniteenuse ning partneri EPIKoja lisamisel on hinnatud järgmisi mõjusid:

- sotsiaalne, sealhulgas demograafiline mõju – tegevuse elluviimise sotsiaalne mõju avaldub vähenenud või puuduva töövõimega inimeste tööhõives, parandades nende võimalusi aktiivsemaks osalemiseks tööturul, iseseisvat toimetulekut, elukvaliteeti ning ühiskonnaellu kaasatust. Konsultatsiooniteenuse pakkumine parandab sihtrühma teadlikkust uuest töövõime hindamise süsteemist. Demograafiline mõju puudub;
- mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele – töövõime hindamise uuele süsteemile üleminek toetab tõhusa riigivalitsemise edendamise eesmärki. Süsteemi toetamiseks EPIKoja poolt pakutav konsultatsiooniteenus omab positiivset mõju riigiasutuste halduskoormuse vähendamisele;
- mõju riigieelarvele – konsultatsioonitegevuse järgi on kõige suurem vajadus just uuele süsteemile üleminekul ehk perioodil 2017-2020, mil sihtrühm uude süsteemi siseneb ning esmakordselt uutel alustel töövõimehindamist läbib. Tegevuse elluviimine on kavandatud kuni 31.12.2020 TAT vahenditest, mille järgselt hinnatakse tegevusega jätkamise vajadust ning võimalikku kaasnevat mõju riigieelarvele.

V. TAT muudatuste kinnitamine

TAT muudatused kinnitavad tervise- ja tööminister ning sotsiaalkaitseminister oma käskkirjaga.

Käskkirja rakendatakse tagasiulatuvalt alates 1. jaanuarist 2017. a.

VI. TAT muudatuste kooskõlastamine

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu kooskõlastamiseks ministeeriumidele ja arvamuse avaldamiseks SA Innovele. Haridus- ja Teadusministeerium, Rahandusministeerium, Siseministeerium ja Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium kooskõlastasid eelnõu märkusteta.